

สังคมไทย ไม่เรียนรู้อะไรเลย...จากคองจู่ ถึง 50 ปี 6 ตุลา

23 มิถุนายน 2026

POLITICS

LAW & RIGHTS

SOCIAL MOVEMENT

4

1

1

1

‘ธงชัย วินิจจะกุล’ มอง 3 ปัจจัยที่ทำให้ไทยไม่เรียนรู้อะไรเลย จากเหตุการณ์ 6 ตุลา หวังมหาวิทยาลัยใช้ความกล้าหาญ ทางปัญญา สำนวชข้างของสังคมไทย ‘มหิดล’ เตรียมจัดใหญ่ Peace Festival Week 2026 ถอดบทเรียนคองจู่ เกาหลีใต้ และ 6 ตุลา ประเทศไทย ‘อธิการฯ มหิดล’ ย้ำ มหาวิทยาลัยต้องเป็นพื้นที่ให้เรื่องที่ยาก ซับซ้อน และ ละเอียดย่อย

วิมลวรรณ รุ่งทองใบสุรีย์

อับดุลรอเฮง สาตา

สุรสิทธิ์ สุภาภา

สัมพันธ์ เจริญสุข

และ วีระพล โอภาสวิไล

รายชื่อนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้ง 5 คน ที่เสียชีวิตในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ถูกกล่าวถึงโดย ศ.ธงชัย วินิจจะกุล อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประวัติศาสตร์ไทย มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-แมดิสัน สหรัฐอเมริกา ในปาฐกถาพิเศษ “ทำไมสังคมไทยไม่เรียนรู้อะไรเลยจาก 6

ตุลา ขวนตั้งคำถามว่า ทำไมเหตุการณ์ในครั้งนั้น ดูเหมือนสังคมไทยไม่เคยรู้อะไรเลย ราวกับเหตุการณ์ไม่มีคุณค่ามากพอที่จะเรียนรู้

ไม่เพียงแต่เหตุการณ์ 6 ตุลา แต่โศกนาฏกรรมระหว่างรัฐกับประชาชนแทบทุกกรณีถูกลืมหรือถูกเพิกเฉยจนคดีหมดยุคความ ราวกับไม่เคยเกิดอะไรขึ้น **ศ.ธงชัย** ยกตัวอย่างทั้งกรณีตากใบ, ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนคนเสื้อแดง หรือกรณีบุคคลสูญหายจากเหตุการณ์การเมือง แม้แต่กรณีที่รัฐยอมให้มือปืนสาวรีย์และจัดพิธีให้ทุกปี อย่าง 14 ตุลาคม 2516 หรือเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 หากพิจารณามองกันอย่างจริงจัง รัฐและสังคมไทยไม่ได้เรียนรู้มากเท่าใดนักจากเหตุการณ์เหล่านั้น รวมถึงการปฏิวัติ 2475 ที่จะครบ 94 ปี ในวันที่พรุ่งนี้ (24 มิ.ย.) ด้วย

ศ.ธงชัย ระบุอีกว่า กรณีเช่นนี้ไม่เพียงแต่ในประเทศไทย แต่อดีตนักโทษการเมืองประเทศอื่นก็เช่นกันที่รัฐใช้วิธีการเดียวกัน คือ เมินเฉยจนพวกเขาไม่มีตัวตนปัจจุบัน มีเพียงบางส่วนที่พูดถึงหรือเตือนความทรงจำ ไม่ว่าจะขึ้นชื่อบนอาคาร ชื่อสะพาน หรือแม้กระทั่งตัวสะพานและอาคารสถานที่ ซึ่งรวมถึงอาคารตลอดถนนราชดำเนิน และมองว่าอีกไม่นาน แม้แต่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยอาจอยู่ในลิสต์ของสิ่งที่ต้องถูกล้มล้างหรือมากกว่านั้น

“ผมพยายามกล่าวหลายครั้งเสมอมาว่า การจำกัดเสรีภาพหรือการจำกัดกล่องตัวนั้น มันมีผลไม่ใช่เพียงความรับรู้ทางสังคม แต่มีผลต่อนิสัยวิถีในการคิด ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างสรรค์ ความรู้ทุกประเภท รวมทั้งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย เพราะไม่ขึ้นคำว่า “things outside the box” เป็นการพูดสวย ๆ หลง ๆ โดยไม่มีความหมาย”

ถอด 3 ปัจจัยที่ทำให้เราไม่เรียนรู้อะไรเลย

ศ.ธงชัย นำเสนอ 3 ปัจจัยที่ทำให้ไทยไม่เรียนรู้อะไรเลยเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลา คือ **ความเงิบของประวัติศาสตร์** เนื่องมาจากความอหังการถือสิทธิ์ของ **ความทรงจำ ต่อ 6 ตุลา** กล่าวคือ มาตรฐานของประวัติศาสตร์ ที่ทำเป็นมองไม่เห็น เพราะไม่รู้จะทำอะไรกับมันได้ ซึ่งเป็นเช่นนี้มา 20 ปีแรกหลังเหตุการณ์ 6 ตุลา ที่เงิบสนิท และ 20 ปี หลังจากนั้นเป็นต้นมา ศ.ธงชัย ขยายความว่า ความเงิบในช่วงแรกนั้น ไม่ได้หมายถึงความหลงลืม แต่หมายถึงการฝังอยู่ลึก ๆ แต่ไม่สามารถสื่อออกมา พูดไม่ออกว่าเราทำอะไรได้บ้าง ส่วน 20 ปีถัดมา เรารับรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลา ขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ แต่รับรู้โดยมีขีดจำกัด อย่างความโหดร้ายของวัน

นั่น ชัดจำกัดที่ว่านั้นคือ ห้ามถามว่าใครทำ โดยย้่าว่า ประวัติศาสตร์ที่ไม่ยอมสะสางอาชญากรรม มีส่วนทำให้ การคิดจริงจ้งถึงบทเรียนแทบไม่เกิดขึ้น สิ่งที่ได้เป็นเพียงบทเรียนที่ผิวเผินและมาจากสามัญสำนึก เช่น ไม่น่า ใช้ความรุนแรงต่อกันเลย ควรสามัคคีกัน

“การจัดงาน 6 ตุลาทุกปี แม้แต่ผู้จัดงานก็รู้อยู่เต็มอกว่า “ห้ามถามว่าใครทำ” คำถามนั้นอยู่นอก กล่อง คำถามนั้น thinkable คิดได้แต่พูดไม่ได้ ซึ่งมีผลให้ความคิด การศึกษา การวิจัยถูก จำกัดไปด้วยไปในตัว”

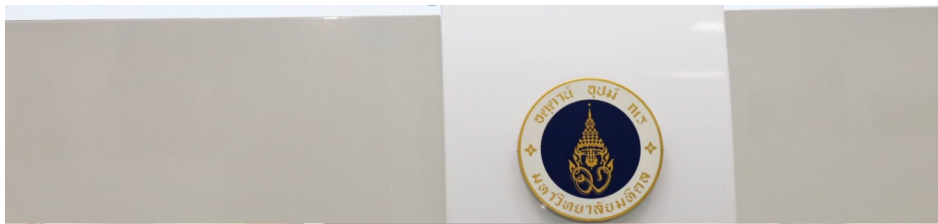
ต่อมาคือ **เงื่อนไข ปัจจัยทางปัญหาที่ดีกรอบกำหนดว่าอะไรเป็นบทเรียน อะไรไม่ใช่ ไม่นับ** กล่าวคือ บทเรียนถูกกำหนดในกรอบของความรู้ที่รัฐอนุญาต เช่น ถ้าเราบอกว่าบทเรียน 6 ตุลา คือ ทหารตำรวจโหดร้าย เหลือเกิน ก็จะมีคนออกมาโต้แย้งว่าเป็นเรื่องของคนบางคนเท่านั้น คำตอบทำนองนี้ ศ.ธงชัย มองว่า ไม่ผิด แต่ไม่มีประโยชน์อะไรเลย เพราะไม่ได้นำไปสู่การปฏิรูปสถาบันที่ถือครองกำลังอาวุธ แม้จะผ่านมาแล้ว 50 ปี แต่ไม่ได้แตะต้องส่วนนี้ เราจึงมีเหตุการณ์โศกนาฏกรรมครั้งแล้วครั้งเล่า

“เราถูกปลูกฝังอุดมการณ์ทางประวัติศาสตร์มาแต่เยาว์วัย บวกกับวัฒนธรรมที่ยอมรับอำนาจ ผู้คนจึงมักพอใจกับบทเรียนอย่างง่าย ๆ สังคมไทยไม่กล้าจะขบคิดอย่างจริงจังถึงบทเรียนอื่นที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น กล้าแตะต้องไปถึงกลไกที่ถืออาวุธซึ่งควรจะต้องการปฏิรูป”

และ สุดท้าย คือ **ความอ่อนแอของวัฒนธรรมทางปัญญาของสังคมไทย** โดย ศ.ธงชัย มองว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้สองข้อแรกดำเนินเรื่อยมาโดยไม่ถูกท้าทาย วัฒนธรรมทางปัญญาที่เข้มแข็งเป็นหัวใจของภารกิจ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยไม่ใช่เพียงสถาบันเพื่อฝึกฝนช่างฝีมือชั้นสูง แต่มหาวิทยาลัยมีภารกิจเป็นปัญญาของสังคม ทั้งในการสร้างปัญญาชนและสร้างความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งการต่อสู้เพื่อทลายขีดจำกัดของความรู้ที่มีอยู่เดิม หรือการทลายกล่องนั่นเอง โดยมหาวิทยาลัยมีภารกิจทั้ง learning และ unlearning ไปพร้อม ๆ กัน

“ดัชนีที่สำคัญที่สุดที่แสดงถึงความอ่อนแอของมหาวิทยาลัยไทยคือขาดความกล้าหาญในการเผชิญหน้ากับขีดจำกัดของความรู้ มหาวิทยาลัยไทยสามารถอดอันดับได้เรื่อย ๆ แต่ไม่เคยต่อสู้กับเรื่องที่เป็นช่างตัวเบ้อเริ่มของสังคมไทย ซึ่งตัวหนึ่งก็คือ 6 ตุลาครั้งนี้แหละ ทั้ง ๆ ที่มี นักศึกษาของตนเสียชีวิตไปโดยไม่มีการสะสางมา 50 ปีแล้ว”

ทบกรมมหาวิทยาลัยกับการทำหน้าที่ปลดล็อกความคับแค้นการ แสวงหาทางความรู้

ช่วงท้ายของการปาฐกถา ศ.ธงชัย ระบุถึงกรณีที่ มหาวิทยาลัยมหิดล นำโดย สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา จะจัดงาน Peace Festival Week 2026 ระหว่างวันที่ 17 – 19 ส.ค. 2569 โดยมีการถอดบทเรียน 50 ปี จากควังจู ถึง 6 ตุลา เป็นเรื่องน่ายินดีอย่างยิ่ง พร้อมระบุว่า เกาหลีได้ข้ามพ้นความเจ็บและความโหดร้ายที่ควังจูเมื่อเดือนพฤษภาคม 2523 ได้ ปัจจัยสำคัญที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงเป็นประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้หลายชิดจำกัดทางปัญญาและแหวกออกจากกรอบ ซึ่งมีคนจำนวนหนึ่งยอมเผชิญหน้ากับอดีตที่เจ็บปวด และเริ่มเดินหน้ากระบวนการยุติธรรมเอาผิดกับคนที่กระทำผิด โดยมหาวิทยาลัยหลายแห่งในเกาหลีมีบทบาทอย่างมาก

“ผมหวังว่าการจัดงานในเดือนหน้ามีความหมายมาก และหวังว่า ถ้าผมขอแบบส่วนตัวนะ ทำยังไงก็ได้ให้ชาวมหิดลจดจำช็อกทั้ง 5 ท่าที่เสียชีวิตไปตลอดกาล เพราะสิ่งนั้นจะแสดงถึงความกล้าหาญทางปัญญาที่กล้าเข้าไปสำรวจข้างตัวเมื่อเริ่มที่เรียกว่าเหตุการณ์ 6 ตุลาคม”

จากควังจู ถึง 50 ปี 6 ตุลา มหิดลจัด Peace Festival Week 17 – 19 ส.ค. นี้

ศ.นพ.ปิยะมิตร ศรีธรา อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล เริ่มต้นแถลงข่าวในช่วงท้าย ด้วยการกล่าวถึงความทรงจำของตนในเหตุการณ์ 6 ตุลา ขณะที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล เนื่องจากต้องสูญเสียเพื่อน 2 คนในเหตุการณ์ครั้งนั้น ก่อนระบุถึงเหตุผลสำคัญในการหยิบยกเหตุการณ์ควังจู และ 6 ตุลา มาเป็นหัวข้อสำคัญในการจัดงานเทศกาลสันติภาพในปีนี เนื่องจากเป็นปีครบรอบ 50 ปี เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ประวัติศาสตร์ของเยาวชนคนรุ่นใหม่ และประวัติศาสตร์ของประชาชนผู้ปรารถนาเห็นสังคมที่มีเสรีภาพ ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และการแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี

ขณะเดียวกัน ปีนี้ยังเป็นวาระครบรอบ 46 ปี เหตุการณ์ 18 พฤษภาคม 1980 ที่เมืองควังจู สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งเป็นอีกหนึ่งประสบการณ์สำคัญของประชาชนที่ต้องเผชิญกับความรุนแรงทางการเมือง แต่สามารถเปลี่ยนความทรงจำเกี่ยวกับความสูญเสียให้เป็นพลังในการพัฒนาประชาธิปไตย การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การแสวงหาความจริง การฟื้นฟูศักดิ์ศรีของผู้ได้รับผลกระทบ และการสร้างวัฒนธรรมที่ไม่ยอมรับการใช้ความรุนแรงต่อประชาชน

ดังนั้น การนำประสบการณ์จากควงจุมาศึกษาร่วมกับเหตุการณ์ 6 ตุลา เป็นการเปิดพื้นที่ให้ได้เรียนรู้ว่า สังคมที่ผ่านความขัดแย้งและบาดแผลทางการเมืองสามารถเลือกดำเนินต่อไปได้หลายเส้นทาง บางสังคมอาจเลือกที่จะปิดบัง หลีกเลียง หรือปล่อยให้ความทรงจำเลือนหายไป ขณะที่บางสังคมเลือกค้นหาความจริง ยอมรับความเจ็บปวด เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ และนำบทเรียนจากอดีตมาสร้างหลักประกันว่า เหตุการณ์เช่นนั้นจะไม่เกิดขึ้นอีก

“สำหรับมหาวิทยาลัยมหิดล การจัดงานเทศกาลสันติภาพครั้งนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อว่า มหาวิทยาลัยต้องเป็นพื้นที่ซึ่งสังคมสามารถตั้งคำถามต่อเรื่องที่ยาก ซับซ้อน และละเอียดอ่อน ได้อย่างมีเหตุผล และเคารพซึ่งความแตกต่าง”

ศ.นพ.ปิยะมิตร ศรีธรา

ในช่วงท้าย ได้ย้ำถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่สามารถสร้างพื้นที่ที่ทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นบนพื้นฐานของข้อมูล ความรู้ เหตุผล ความรับผิดชอบ และการเคารพศักดิ์ศรีของผู้ที่มีประสบการณ์ และความทรงจำแตกต่างกัน เพราะสันติภาพไม่ได้เกิดจากการที่สังคมปราศจากความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่เกิดจากการที่เรามีศักยภาพในการนำเอาความแตกต่างเหล่านั้นมาเป็นพลังสร้างสรรค์สังคมที่ดีร่วมกัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

- “รักชาติไม่หันองเลือด” ทำได้จริงไหม?
- เราจดจำและพูดถึง “บาดแผลเดือนตุลาฯ” อย่างไรบ้าง
- จุดเกิดเหตุ 6 ตุลาฯ ที่เวลาไม่อาจลบเลือน

Author

AUTHOR

The Active

กองบรรณาธิการ The Active

Related News

COVID-19 PUBLIC HEALTH

เทคนิคการแพทย์ มหิดล ซี หากตรวจเต็ม ศักยภาพ จะพบอัตราติดเชื้อสูงกว่านี้

14 กรกฎาคม 2021

LEARNING & EDUCATION POLITICS

'ธงชัย วินิจจะกุล' เปิดห้องเรียน ประวัติศาสตร์นอกขอบ "สยามอยู่ในภาวะ ที่อาณานิคม"

10 มิถุนายน 2021

POLLUTION LAW & RIGHTS LOCAL SAFETY

SOCIAL MOVEMENT

"รัฐบาลนี้ขยับไปแต่ขี้เถ้าก็ไม่สนใจชีวิต ผู้คน" เสียงชาวบ้านด่านขุนทด-ห้วยทับทันที่ พิพากษากทำลายหลักฐาน

27 มิถุนายน 2026

TAG

ACTIVE DATA LAB ENVIRONMENT INDIGENOUS INEQUALITY
LIFE & CULTURE POLICY WATCH POST ELECTION PUBLIC POLICY
SOCIAL AGENDA THAI PROTESTS THE LISTENING ชายแดนใต้
มหานครภูมิภาค

SEARCH

Search ค้นหา

ABOUT US & CONTACT US

Address:

ศูนย์สื่อสารวาระทางสังคมและนโยบายสาธารณะ
องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่ง
ประเทศไทย (สำนักงานใหญ่) 145 ถนนวิภาวดีรังสิต
แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

email: TheActive@thaipbs.or.th

tel: 0-2790-2615

Public Policy

Politics
Law & Rights
Economy
Corruption

Social Agenda

Social
Movement
Decentralization
Welfare
Food Security
Learning &
Education
Marginal People
Gender &
Sexuality

Life & Culture

Global
Urban
Local
Art & Design
Culture

Environment

Pollution
Disaster
Climate
Change
Agriculture
Sustainable

News

Read

Feature &
Interview
Columnist
Quote

Data

Data
Visualization
Infographic
Visual Note
Knowledge
Infographic
Series
Active Data
Lab

Video

Short Clip &
Interview
The Explainer
Learning
Journey
On The Road
Documentary
Series
Live & Public
Forum
Open Clip

View

Gallery
Photo Essay

Podcast

The Active
Active Talk

